„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, а уторком на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.

За Србију
на годину 32 дин., на по године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Бирлија у лебарској улици.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

лист целокупне српске народне слободоумне странке.

БРОЈ 151. У НОВОМ САДУ У НЕДЕЉУ 5. ОКТОБРА 1891. ГОДИНА XXVI.

ГЛАВНИ УРЕДНИК: СТЕВАН ЈОВИЋ. | ВЛАСНИК: СЛАВКО СВЕТ. МИЛЕТИЋ. | ОДГОВОРНИ УРЕДНИК: АНДРИЈА ПЛАВШИЋ.

„ЗАСТАВО — МИР!“*)

(ГЛАС ИЗ НАРОДА.)

I.

Заставом је овладала у последње време очигледно нека узбуђеност. А догађају ли се збиља баш тако крупне ствари, да је та узбуђеност оправдана? Има за бога и других листова, који стоје на оном становишту, на ком је „Застава“, па не увиђају е је дошла нужда и невоља устајати н. пр. против патријарха Георгија.

Па тек „Браник“! Др. Полит је написао недавно, да ће „Браник“ своје коначно држање према патријарху одредити тек онда, кад се покаже какав ће положај заузети патријарх према коначном уређењу наших црквено-школских одношаја. Како промишљено, трезвено, државнички звучи тај програм према оној нервозности „Заставиној“, којој су довољне далеко ситније ствари, па да изрече најжешћу осуду према патријарху! Или: не значи ли то збиља ситничарити кад „Застава“ хоће да увери српски народ, како патријарх Георгије смера на пропаст автономије, а за доказ томе наваља између осталог чак и то, како патријарх хоће да сатре н. пр. сваког свештеника, који је радикал. Па да се патријарх у тој својој борби баш и огрешио мало о правду и наше автономне установе, је ли то довољно да оправда оне оштре нападаје у „Застави“?

Има ту дабогме и других ствари (све смо их читали већ толико пути у „Застави“), али није ли то и одвише сићушно према оном, што треба тек да видимо, а то је: држање патријархово према коначном уређењу наших црквено-школских установа.

И „Застава“ и опет зато ускос томе и поред свег тога већ данас решава, цени и осуђује! Није ли то у најлакшу руку — брзоплето?! Неће ли „Застава“ постићи тиме баш то, да ће — терајући лиса истерати вука, и не ради ли она тиме управо на том, да и најпитомији светац подивља? Није ли збиља крајње време подвикнути: „Заставо — мир!“ „Заставо“ не узбуђуј народ бадава! „Заставо“ угледај се на остало наше новинарство!

Ово су заиста крупна, врло крупна питања, она су суврмена и нужно је да се најозбиљније и са свим потанко претресу. То је управо цел овим чланцима.

* * *

Месеци, а можда и дужи рок дели нас од дана, кад ће се на сабору претрести уредба, која ће реформисати све наше црквено-школске установе. За сад још није избио на јавност скелет те уредбе, нити се патријарх благоизволео изјаснити коме ће се приволети царству. Истина!

Па кад је истина, није ли прерано отпочињати сад већ борбу према патријарху, као да он не смера на добро. Где су докази, и то онаки докази, који могу мислеће озбиљне људе уверити о том?

Покренули смо се, да изнесемо те доказе, и у то име хоћемо пре свега да констатујемо двоје. Прво: ни једна борба, па била она војничка или парламентарна, не одлучује се оног дана, кад се војске сударе. Још дуго, пре тако зване битке, ствар је свршена; неко је победио. А победио је онај, који је пре битке заузео згодније положаје, који је у чаркама ослабио непријатеља, довукао што више војске и т. д. Пре одлучне битке воде се омање битке око заузимања тих згодних положаја, употребљују се маневри, који ће неке делове противничке војске уздржати од борбе и т. д. Ако једна страна живо настоји, да све то постигне, а друга страна нека скрштених руку чека на главни судар, па онда да удари у добоше — тада је лако знати ко ће победити. Све ово важи у рату, па још у већој мери за парламентарну борбу.

А сад да констатујемо оно друго. Ко год има очи, а уме тим очима да гледа, тај је морао опазити, како је патријарх Бранковић већ од првог дана отпочео кретања да заузме положаје, који су му нужни за одлучну борбу. Наиме ти маневри његови иду свесно, конзеквентно у овим правцима: 1) да сузбије радикале из свију позиција, 2) настоји најживље, да радикали не дознају шта се ради по епарх. одборима и вишим автономним органима и 3) чини све могуће, да „Браниковце“ уздржи од сваке озбиљне борбе и опозиције и да им ту опозицију онемогући на дан одлучне битке.

Ми ћемо доцније већ казати, шта је све учинио патријарх Бранковић да то постигне. А кад јасно видимо куда иду досадањи његови маневри, онда нам је лако провидети цео његов доцнији смер. Јер то што данас ради свети патријарх није случајно, него је удешено по сталном, конзеквентном плану.

Патријарх Бранковић може бити и осветљиве нарави, али је и сувише паметан, а да би се светио радикалима само за то, што нису за њега гласали. Томе је дубља цел. — Патријарх Бранковић може бити и обузет чуством благодарности, али се вара сваки, који мисли, да је он данас препун „благонаклоности“ према Браниковцима само за то, што хоће да им се одужи за њихову лукаву помоћ приликом његовог избора за патријарха. Он је и сувише паметан а да би то учинио, јер његова благонаклоност према „Браниковцима“ не годи великом делу конзервативне странке. Има и томе крупнији узрок.

А тај је узрок јасан. Патријарх Бранковић хоће да створи онаку уредбу, о којој напред зна, да се она не само неће допасти радикалима, него се боји, да и самосталнији „Браниковци“ неће моћи у свему пристати уз њу. И за то он још данас гледа, да ослаби радикале, како би му у одсудном тренутку што мање сметали, а за то гледа да задобије др. Полита и Вучетића, како би му они њиховим финим начином и опет помогли, као оно при избору за патријарха.

Патријарх Бранковић није Герман. Он је бившем министру Трефору ваздан говорио, како Герман не може никад ништа постићи за то, што Герман хоће да сломије и оно, што би се дало савити. И — Георгије не слама, што се може савити (јер је време да престане једаред јака ларма), он крља само оно, што се неће да савије.*)

Из целог рада Георгијевог јасно је: 1.) да оне „ситнице, на које се не треба осврта ти“, нису ништа друго, него чарка и припрема за одлучну борбу, 2. да се у тој чарки врло слабо осврће, хоће ли ући у забран и погазити коју автономну установу и 3. да све те „ситније повреде“ имају крупну, судбоносну цел.

Из свега тога излази на послетку то, да „Застава“ није почела и да „Застава“ није због ситница нервозна, него да „Застава“ за времена чини своју свету дужност, одбија врага одонуд, где му места нема те брани стопу по стопу. У томе је ствар.

У осталом каже се: „ко украде иглу, украшће и кокош“. А с истим правом се може казати: ко је у стању да у ситнијим стварима буде неправедан и несавестан, ко је у стању у ситнијим стварима да се очеше о автономију, тај није прави пријатељ автономије, и он ће је погазити и у „врхунцу.“

И коме ви то говорите: „он ће (бајаги) само мало . . . а то неће болети“? На то ми одговарамо: „Ви, који нисте момци, да браните „ситне повреде“, ни ви не љубите автономију свом душом својом и, истину вам кажем, нећете бити момци да свом душом својом браните автономију ни онда, кад је нападну у врхунцу.“

А шта да кажемо тек за Полит-Браника? Он ће коначно заузети положај, кад патријарх коначно заузме положај. — За оно, што патријарх сад рђаво ради нема осуде, а за оно што ће тек може бити учинити — кади га. У доцнијим чланцима показаћемо, да др. Полит није искрено написао горње речи.

*) Кад су ови чланци писани није се још знало за „јединствени статут“; С тога су се сада мало задоцнили. Али пошто ипак имају своју вредност и оваки какви су, то их са задовољством примамо и уврштујемо. Уредн.

*) Са заједљивом иронијом критиковао је негдањи владика Бранковић Германову окрутност. Он је тако радо приповедао, како су неки угледни чланови либералне странке ишли Герману на подворење, а Герман их растерао, јер им је довикнуо: „Добро, добро, можете ме помагати, ал то вам напред кажем, ваше је место у — буџаку. Ако сте тамо у вашој странци били први, овде не можете.“ — Па онда кад је поп-Панта ишао Герману на „целованије“. Сав скрушен стао је молити: „Дајте ми само, Ваша Светости, милостиву деспицу“, а Њег. Светост поче уклањати деспицу испред уста поп-Пантиних до — иза леђа. Кад се свршило, онда се Герман слатко насмејао и рече: „Е, сад си целивао, сад можеш ићи. Да знаш, хтео сам само да те понизим, а иначе те не бих ни примио!“ — Тадањи владика Бранковић грозио се од тако нетактичног понашања. И доиста, он својим негдањим противницима, који хоће данас да га бране не довикује: „у буџак!“ него им даје првенство над онима, који су га пре избора заступали! А ако зна, да би га који од његових негдањих противника радо пољубио у руку, он и не чека да му дође, него му сам оде у кућу . . .

ЛИСТАК.

СЛАВА

ПЕСНИКУ „СРБИЈАНКЕ“, УЧИТЕЉУ ПЕСНИКА „ГОРСКОГА ВИЈЕНЦА“

СИМИ МИЛУТИНОВИЋУ, САРАЈЛИЈИ!

ЧУБРИ ЧОЈКОВИЋУ

рођ. 5. октобра 1791. у Сарајеву, умр. 30. децембра 1847. у Београду.*)

Захтјех чувством оживотит' својска,
Мила, жална Српства дјејствовања,
Што вѐк ови сприознатнила су . . .
О Србаку л', свременици чесни,
И потомство, сва надеждо љепша,
Буди стало незаборављиву!
Утјеха је споминати претке,
Пробитачно врлости се грејат',
Што поноса човечија зубљу
Сама ужди усуђењем ретким . . .
С. М. С. (I. 3. ст. 8.—18)

Јутрос дивно звона зазвонила у питому Шехер-Сарајеву; разлежу се гласи на све стране, да се чује с Требевића и Врандука до Врачара и Авале, с Дурмитора и Урвине чак до цркве Грачанице крај Косова, и онамо, онамо, за брда она, где се бѐле царске лавре Студеница и Жича, па до Бранкова виса Стражилова, и ниже њега српскога Сијона, патријаршије српске зановљене . . .

на све стране крста косовског звона данас звоне, појци у глас поју, по црквама помен чине, молитвице моле свештеници духовници: за спас душе и насеље рајско великога покојника, песника Србијаде, песник-учитеља владике Рада — Симе Сарајлије.

„Из пухора Силнога Душана, негда циглог Марсу соперника, ускипелог крвљу“ косовском — роје нам се данас по памети успомене дивне: пред очи нам умне јате се у јата светле сенке дружине јуначке Ђорђа од Тополе, и светле сенке дружине јуначке Милоша с Такова . . .

међ' њима сви они гуслари, славуј-појци славословци, и међ' њима под венцем горским песник „Србијанке“ с лиром и с гусли — с Јеликона и с Ловћена, под јаворјем српњским . . бесамртник међу бесмртници!

* * *

Десет пута десет година брзолѐтним лѐтом прелети у вечност, у бесконачност: како се у час сретан нашло било мушко чедо у оца и мајке — луче Богом-озорено, среди Шехер-Сарајева сред сиља и насиља Разождавца, какав живу не јавио с' јоште!

Посестрима краљевића Марка, вила Равијојла јавила се чеду на рођењу; у чело чедо пољубила, вилински га дари дарила: чинима, моћима песмопојним — гусли јаворови!

Сарајеву са истока зора зазорила; иза црне ноћи у зори се приказа мученичком народу српском: крст часни и слобода златна . . . обзорјем српским чудна знамења: мач и пушка, дрвена лубарда, прах и олово —

Стáше свеци небом војевати . . .

и устаде Ђорђе и устаде Милош и дружба им: Хајдук Вељко и Синђелић и Чарапић и Катић и други . . и други . . ох ко би јоште побројио небом звезде сјајне!

Изађе и срете синак Израиља новог Давид нејаки Голијата силецију . . Србин Турчина: за јабучак ончас докопао Јакша разождавца те му пара стаде . . . на гломачи-грдосији спали стрв му, жртву паљеницу — „оку свевидећем“ ! . .

и поломи раја Србадија, од три од четири века ланце и окове — и приступи и целива крст часни, онај у зори, и причести се радосна на ново причешћем слободе златне . . .

И удрише звона у глас у Ружици цркви крај рушевина Јакшићевих двора, више куле Небојше, и у цркви лавре Студенице, и у цркви седмоврате Жиче; прекадише крсте и олтаре оци духовници, и гробове редом од Косова — запојаше песан победнују ! . .

и слѐпи гуслари гусле дохватише и славословнуше народу и свету дела јуначка, нит' виђена донде нит' где саслушана!

То слушао и гледао Сарајлија мали, Богом луче озрачено — соко јунак у крила удрио, славуј-песник гусле прихватио па се вијну умом и памећу небом српским у вечита плавна . . .

„Разаглѐдô по небесам дивност, читô сву ноћ из чудéса чуда . . . једногласје нигде не престаје . . . и сјајање и значење вишње ! . .

и јави му се вила Равијојла — „стресе грлом све сјајније звезде и ђинђухе из кумовске сламе“ . . . С. М. С.

и стаде гуслар-песник венце саплетати јунацима дивовима, крилима Ђорђа од Тополе, штитовима Милоша с Такова . . . и стаде венце постављати на главе витезова српских, за отличје боље!

и венцима тим окити дивну своју „Сербианку“, књигу књига песмопојних, помен јунаком и споменик Српству вековечит!

и наниза књигу до књиге, дела духа свога високолѐтног и језика свога недостижног — Србијаду светлу пред светом ! . . .

* * *

И он Требевића и Врандука, до Ловћена и до Стражилова — и од цркве Милешевке до Грачанице старе, и до Сијона српског, патријаршије српске, зановљене — — кличе данас, и поданас, на све стране Србадија:

слава Сими Сарајлији — слава вековечитељу див-јунаштва српског . . .

Слава песнику „Сербианке!“

* * *

У Новом Саду, у очи Симиндана стогодишњег, 1891.

Александар Сандић.

*) „Јавор“ бр. 40. год. 1891.

Може бити да други одиста тако мисле, али тима довикујемо: „О, ви лакоумни, који чекате да патријарх Бранковић коначно убије автономију, па да тек онда према њему заузмете коначан положај! Но шта вам онда остаје, него да на обалама Дунава, или још боље — на магарећем брегу карловачком седнете и наричете, као оно синови Израиља „на рјеках вавилонских“.

М—е.

Поглед по свету.

— „Српске Новине“ од четвртка доносе указ намесништва, с којим се разрешава од дојакошње дужности Милан А. Петронијевић изванредни посланик и пуномоћни министар у Петрограду и уједно се ставља у стање покоја. Наследник му није још именован.

— Ни у Србији нису сретнији са својима архијерејима; кубуре они у том погледу исто као и ми. Синод се каприцира да баш мора да постане епископом у Зајечару прота Стокић а министар просвете неће никако да пристане — а кажу нам, да не може да пристане за то што је Стокић либерални странчар најгоре врсте и као прота огрешио се о неке установе црквеног устава. Ради упорности синода, који баш никако неће да попусти, те би хтео да влада пред њим капитулира, расрдио се онај део радикалне странке, који нагиње струји Ранка Тајсића, па је у свом органу „Дневном листу“ донео оштар чланак у тој афери. Како се баш онда у Београду десио руски протојереј Лебедев, па како је доцније одликован орденом св. Саве, мислио је „Дневни лист“ да је ту своје прсте умешала Русија и да је она крива, што Србија не може доћи до црквеног мира, па је према томе достојно али оштро очитао буквицу Руси ји или боље „благотворителном комитету“. Ту изјаву „Дневног листа“ једва су дочекали либерали и напредњаци, па је сваки са свога становишта ударио на владу и то како они већ ударити знају.

Усљед тога донео је „Одјек“ у 215. бр. ову изјаву:

„Одликовање руског протојереја Лебедова приликом његовог бављења у Београду, дало је поново повода, да се његовом бављењу приписује нарочита мисија.

То нам даје повода, да још једанпут одсудно одбијемо приписивање доласку Лебедејевом ма какве мисије.

Као год што бављење његово у Београду не стоји ни у каквој мисији, тако исто ни одликовање његово не може бити повод тумачењу, да је он у каквој мисији долазио у Београд.

Протојереј Лебедев предложен је за одликовање у времену, кад се Његово Величанство Краљ Александер бавио у Петрограду, и сад приликом његовог доласка само му је предат дотични орден.

Према овоме, одликовање протојереја орденом „Св. Саве“ — не може послужити као доказ, да је он у извесној мисији посетио српску престоницу.

Уверени смо, да тумачења ове врсте у будуће неће бити повод разним рекриминацијама, које могу неповољно утицати на достојанство државно. Још мање можемо очекивати, да ће бити повод неумесном иронисању, какво је овог пута добило широког маха у белешкама неких наших листова, којима је забележено ово одликовање. Бесумње осетиће се да такво иронисање не одговара ни озбиљности ни достојанству нашем, с каквим смо дужни увек пропратити појаве ове врсте“.

Ми од свега срца желимо нашој браћи у Србији да чим пре пронађу пут како да уведу ред и мир у својој цркви — јер ако ико, ми знадемо врло добро просудити, коју кубуру могу да произведу бесавесни архијереји, којима је уображени интерес њихове (?!) цркве пречи од интереса народњег — — а шта је црква без народа?

— У четвртак је у Паризу отпочела изванредна сесија француског парламента. Редовна сесија закључена је месеца јула, па како су онда истекли мандати председништва и бироа то ће сада имати и комора и сенат да бирају себи часнишtво. Јављају, да се спремају многе интерпелације а међу овима: интерпелација посланика Камила Ле Сан-а о престави „Лоенгрина“. Кажу да министар Констан неће хтети одговорити на ову интерпелацију, што би значило да и у републици министри могу да терају самовољу. Али ми не верујемо да би се француски парламенат тако дубоко понизио, да дозволи једноме Констану (и ако је он врло заслужан за републику) да може да изиграва права посланичка.

— Пре неколико дана био је у Марсељу банкет, ком је уз неке француске министре присуствовао и начелник вароши Брисеља у Белгији Buls. Том приликом држао је говор у ком је изрично изјавио да није истина да међу Немачком и Белгијом постоји какав тајни уговор. Сад је исти г. Buls разговарао с једним новинаром, па је том приликом казао ово: „Знам, да неки француски листови још увек говоре о неком тајном уговору између Белгије и Немачке. Против таке упорности не може се ништа учинити. Да сам ја у Марсељу говорио, разлог је, што ме је краљ Леополд не само овластио, него ме је управо позвао да то чиним. Краљ је желио да уклони сваку сумњу која постоји међу нашим народима и која смета да се међу нама развију опет срдачни односи као што су некад били“.

Рекли би, да и Белгија почиње увиђати, да је њезино право место на страни Француске а нипошто на страни Немачке.

— Из Лондона стижу вести да ће се између Енглеске и Русије повести жива преписка ради тога што су Руси посели Памир (у централној Азији). Каже се на даље да ће се Енглеска и Китај сложити па заједнички ударити против Русије. Ова нам вест изгледа врло чудновата; како да се Енглеска и Китај сложе против Русије, кад се још пре неколико дана јављало, да ће Немачка, Енглеска и север. Америчке сјед. државе заједно да ударе на Китај због тамошњих прогонства христијана — — шта више све је било гракнуло на Китај, осим једне Русије? Чудан су свет ти Енглези. Они би хтели некоха да сгњече па онда да с њим војују на другога! Само кад би се нашло тако лудих људи.

Српско и словенско новинарство.

„Одјек“ доноси у бр. 213 под натписом „Национална дужност“ овај чланак:

Као што је познато, састаје се идућег месеца у Риму конгрес за мир, на који су имале доћи и угледне парламентарне личности из Немачке и Аустро-Угарске. На челу приређивачког одбора стоји бивши министар Бонги, који ће по свој прилици бити и председник конгреса. Но Бонги је међу тим публиковао у талијанском часопису, „Новој Антологији“ једну политичку штудију, у којој вели, да озбиљна опасност по европски мир лежи у елзас-лотриншком питању, јер Француска неће никад престати истицати своје право на Елзас и Лотрингију и тражити натраг обе те провинције. Услед тога су чланови немачког парламента изјавили, да неће учествовати у конгресу за мир. Они изјавише, да за њих не може постојати елзас-лотриншко питање и да они сматрају, да је то питање коначно решено француским миром.

Тај корак немачких парламентских чланова да се разумети са гледишта националне немачке политике. Оно има довољно аргумената и против тога, али је ипак са свим појмљиво, што немачка политика неће својевољно да доводи у питање своје успехе од 1870. године. Сада су се том кораку придружили и немачки чланови аустријског парламента и упутили су одбору друштва за мир у Риму једно писмо, у ком изјављују, да обзиром на држање, које је Бонги у елзас-лотриншком питању заузео „они као чланови немачког народа сматрају за своју националну дужност, да изостану са конгреса“. Тај корак аустријских посланика заслужује потпуно пашу пажњу. Ма да су они Аустријанци и ма да су територијално одељени од Немачке, ипак се чврсто држе своје „националне дужности као чланови немачког народа“ и ништа их не уздржава, да ту своју националну дужност и јавно не прокламују.

Они исти бечки листови, који сматрају као неки грех кад се у сличном смислу говори о националној дужности српских патриота без обзира на територијалне границе, налазе да је поступак аустријских посланика потпуно уместан. Зашто да се Србима пребацује, што се они чврсто држе националне солидарности свих делова српског народа док се међутим не усуђују то пребацивање чинити и Немцима у Аустрији? Зашто се у Бечу сматра, да је једна и иста национална дужност кад је Немци испуњују, врлина, а махом се преобраћа у грех, ако је Срби врше? Зашто се мисли, да се против Срба независне краљевине Србије може војевати с теоријом, са којом се не усуђују устати против својих сопствених поданика? Та тек се не може захтевати од Срба у краљевини, да они буди више Аустријанци од самих Аустријанаца и да дозвољавају, да им се из Беча забрањује испуњавање неке националне дужности, што се као што наведени пример јасно сведочи, не усуђују забранити ни самим Аустријанцима и што ови не би ни дозволили, да им се забрањује.

Ми држимо, да је ова аргументација толико логична, да се против ње баш ништа рећи не може. Што је право у једном случају мора бити право и у другом, и што господа у Бечу морају да дозволе својим сопственим поданицима, то могу још куд и камо мање замерати поданицима једне стране државе. Као год и Немци имају и Срби своје националне дужности, које им верно испуњавати налаже њихова национална част и њихови национални интереси.

ДОПИСИ.

Н. Сад, 3. октобра. У кривичном спору Фридриха Штелцера пароха евангеличког у Кисачу 1. о. м. отпочета је а јуче пре подне довршена је коначна расправа ради насиља против власти, клевете и повреде части.

У току целе расправе окривљеник је признао на терет му бачени како злочин тако и прекршаје, но се извињава: да му намера није никада била да се вишој власти противи, још мање да икога оклеветава и коме част вређа. Напокон извињава се да је ексцентричан, управо филантропа, и да пати од болести срца, која га боља више пута у таку екстазу доведе да не зна шта збори и ради.

Након саслушања држ. тужиоца Д. Орошдија и обране самог окривљеника, повукао се суд — коме је председавао г. Јулије Рац председник судб. стола, судије пак бејаху Александар Слави и Фрања Ашингер — на саветовање и после ½ сахата прогласио је председник судбеног стола г. Јулије Рац пресуду: по којој се оптужени Фридрих Штелцер због злочина насиља против власти, због прекршаја клевете као и због прекршаја повреде части за крива проглашује. те се у смислу §. 165., 262., 270. а са алинејом §. 95. крив. законика осуђује на једну годину тавнице, на наплату новчане глобе од 1500 фор. која се глоба за случај неутеримости претвара опет у 150 дана тавнице итд.

Како државни тужилац тако и окривљеник уложили су призив.

Сомбор, 3. октобра. (Протићева позоришна дружина). У последњем броју овога цењеног листа било је јављено, да је Протићево друштво дошло из Паланке у Сомбор да приреди коју представу. Пре него што почмем говорити о самој дружини, мислим да не ће бити на одмет да проговорим коју, како је овдашња публика примила вест о доласку дружине.

Познато је, да је Протићево позор. друштво „путујуће друштво“ те као таково, к'о бојаги, да се не може испоредити са „нар, позориштем“ које је, по суду неких, требало да дође ове сезоне амо. Треба да приметим да на жалост у опште влада код нас то криво мишљење: да није вредно ама пи најмање потпомагати слична друштва, и ако то „мишљење“ нема здраве основице по што млоги и млоги није имао прилике да то мишљење сам стече, већ се угледао на неколицину, од којих је исто потекло. Елем због тог „мишљења“ друштво је имало неприлике; разгласило се било да ће доћи нар. позориште. те тако два не могу опстати, публика ће се истрошити на ово, а оно не ће моћи да дочека итд. и последица свега била је та, да друштво Протићево донесе изјаву од стране срп. нар. позоришта, у којој би одлучно било изјављено, да „Нар. позориште“ не ће ове сезене ни пошто долазити. Тек после тога друштво је могло да отпочне свој рад. То се могло и без тога постићи по што се за извесно знало да нар. позориште не ће доћи.

Протићево друштво није добро познато у овом крајевима пак томе треба приписати и ону несугласицу, која је била овладала између оних, који су били за нар. позориште.

У осталом мило нам је што је то „мишљење“ сад ишчезло те се разочарали сви они, који нису много полагали до поменутог друштва. Све три представе, које су до данас давале, испале су сјај-

ЗАЛИШАН ЧОВЕК.

Његово право име било је Симон Ховард, али његови школски другови скратили су оно дугачко Симон и звали су га просто Сим; доцније, када је полазио средње школе, и када је постао танак и протегљаст младић, са пепељавом косом и водено плавим очима, прозваше га његове колеге Симплицијус. Симплицијус Ховард, тако су га звали.

Од свога деде, материног оца, наследио је четир хиљаде долара, био је, дакле, тако рећи, већ у напред осигуран човек, док су се међутим његови другови имали да боре за своју будућност и опстанак.

Био је то добар и вредан дечко, али нити је био талентиран а још мање геније. Само са напором израђивао је он своје задаће, и било је сасвим јасно, да неће никада бити светла звезда на пољу науке и вештине.

Имао је једног професора, била је то досетљива глава; тај рече једаред за Симона: — Варају се људи, који га држе за глупог; он није за наше столеће и врло је тешко одредити, да ли је за два-три столећа прерано или доцкан на свет дошао. Најжалосније је за њега то, што је сувише несамосталан; подчини се ма коме, слепо му верује и чини безусловно што му се заповеди.“

Најпосле Симон положи испит и потражи у својих рођака — а имао их је врло много — савета, којим му путем ваља поћи?

Један ујак саветује му, да слуша философију, те тако да постане професором. Усвојио је савет, и већ беше потрошио три хиљаде долара од свога наследства, када га је ујак опомене једном, да је време, да нађе себи какво место за професора. Примио је савет и замоли од председника место какво.

— Драги мој Ховарде, рече му овај, моја савест, као вашем пријатељу и саветнику забрањује ми, да вас у вашој намери, да постанете професором, потпомажем. Вама, па и сваком младом човеку саветовао бих ја, да се окане тог неблагодарног поља. Осим тога, мени се чини, да ви имате више способности за какву практичну струку. Ја чујем, да ви нисте без средства, а имате међутим силне рођаке. Потражите себи место у каквој већој трговачкој кући и ваша је срећа осигурана.“

Симон се захвали и после неколико дана представи се своме ујаку Мартину, који је био деловођа код једне трговачке куће. „Разумеш ли се ти у књиговодству?“ запита га ујак укратко, јер беше у тај пар у великом послу. „Ни мало“ рече му Симон искрено. „Но међутим, ако ти држиш, да је то нужно, ја ћу слушати трговачки течај и изучићу књиговодство. Остало ми је још хиљаду долара“.

„Заиста? Онда ти ја саветујем, драги мој, изабери себи практичнију науку, на пример, медицину. Видиш, како је твој стриц Хорвеј у тој струци далеко дотерао. Његова пракса доноси му много хиљада годишње, вози се у својој екипажи и живи сјајно. А ја ето, служим већ двадесет година и једва могу пристојно да живим. Сваки је онај луда, који нема свога капитала, а овамо се трговини посвети.

Симон се опрости са захвалношћу и одпутује своме стрицу Харвеју, који је становао, сто миља далеко, у некој малој варошици.

„Ако мој стриц заиста има велику праксу — мислио је у себи — могуће је, да му треба и спомоћник. Тако ја могу и учити медицину и заслуживати хлеб свој“.

Када је дошао био на место и потражио свога стрица, дочека га ту неки живахан и леп младић и замоли га, да мало причека; доктор је, вели, некуда отишао, но одмах ће се вратити. Симон седе на столицу, а младић је прелиставао неку медицинску књигу.

— Јесте л' и ви лекар? запита Симон.

— Нисам — рече младић — ја сам докторов спомоћник а уједно и медицину штудирам.

— То онда ви заузимате место, које сам хтео од стрица свога умолити — рече Симон врло жалостиво.

— Заиста? запита младић импертинентно и зачуђаше обојица.

— Када је доктор дошао, рече му Симон, зашто је дошао.

— Ако хоћеш медицину, да штудираш, онда би најбоље учинио, да полазиш које свеучилиште; но најбоље би учинио, да послушаш мој савет и да се тога оканеш. Сада има скоро више лекара него пацијената, и лекар поред своје вештине мора и много среће имати, те да пристојно живити може.

— Је ли могуће? — запита Симон као утучен.

— Тако је, веруј ми — рече лекар — него знаш шта? Послушај мој савет и посвети се струци правничкој, буди јуриста. То је наука, која је кадра труд, да наплати. Ето н. пр. мој пријатељ Мортимер. Он је млад човек и има петнаест хиљада долара годишње. А шта тек имају његови старије колеге! Ако хоћеш, даћу ти једно препоручително писмо.

Разуме се, да је Симон пристао. Другог дана представио се славном правозаступнику г. Мортимеру.

— Хм, хм, — рече овај велики господин, када је прочитао препоручително писмо — ви хоћете, да будете јуриста. Јел' те? Хоћете и мој савет? Ево вам га по савести; оканите се тога! Будите ма што друго, само адвокат не. Адвокате највећма мрзе, највише презиру. То вам је најмучнији посао па свету, а све забадава. Сад молим вас извините ме, моје предсобље пуно је људи, које дочекати морам. Посетите ме други пут; збогом!

— Хвала! — рече Симон и изиђе.

Једно је само било јасно Симону, да човек при избору каквог год занимања, мора бити врло пажљив, јер при сваком чекају га тешке заблуде. Он закључи у себи, да од сада буде још пажљивији, пре него се на што одлучи. И он је заиста био веран своме закључку. Месеци су пролазили, његов новац већ при крају беше, и он још није имао сталног занимања.

Једног дана, баш је ишао од уредника неких новина, који му је рекао, да је новинарски хлеб, просјачки хлеб и да је то последње на што човек треба да се одважи, кад га сретне његов рођак Феликс и рече му: Чуј Симе, ти си пробао и пробао, тражио си себи занимања и тражио и све узалуд. Тебе овде не требају, излишан си. Иди даље на запад, где још није тако препуно и сигурно ћеш наћи занимања.

Симон је послушао и сада почињу његова Одисејска лутања по американском континенту. Стриц у Чикагу, што је са храном спекулирао, рекао му је, да у Чикагу хиљадама способних људи без хлеба тумарају; рођак у Минопољу

но, а даване представе јесу: „Наше жене“, „Звонар Богородичине цркве„ и „Отмица Сабињанака“. Публика је у опште изненађена била вештином приказивања; ништа није усиљено, сваки рад, сваки покрет, свака реч појединих глумаца доказује да потпуно, дасви без разлике, схватају своје улоге.

У комаду „Звонар Богородичине цркве“ особото нас је задивио г. Милојевић, који је играо улогу ђакона. Онај израз лица, онај глас, онај израз лукавства и препредености спојен са љубавном страшћу — све то одаје доиста човека вешта свом послу Тако исто је без мане г. Димитријевић особито у комаду „Отмица Сабињанака“ као управитељ позоришни. Онај финихумор, који провејава целу улогу, изражен с опаком природношћу и лакоћом не може а да не постигне свог успеха код публике. Тако и остали, без разлике, показали су у својим улогама потпуну вештину и сигурност, којом излазе на позорницу. О женским улогама не ћу ни да говорим на по се; споменућу да ни најмање не заостају у погледу умешности и вештине за својим мушким друговима: о даровитости наших глумаца имали смо прилике уверити се више пута. Ето ово је у кратким потезима карактерисана ова дружина; свак је тога уверења, да могу са својим знањем изаћи ма на коју позорницу а да се не постиде. А за то иде хвала г. Протића, који је уза све своје неприлике могао да образује овако ваљано позоришно друштво. Дао би Бог да се оствари мисао многих и многих, којима на срцу лежи српска уметност и вештина, да се наиме у савезу са нар. позориштем образује једно једино друштво те тим обезбеди опстанак многим даровитим људма и српском позоришту подигне важ пост и глас.

Ово препоручујемо онима, којих се тиче, на промишлење.

А сад на крају честитамо г. Протићу, што је о свом раду умео да стече код публике опште признање и уједно се дивимо његовој издржљивости што је поред силних неприлика могао да подигне своје миљенче до оне висине, до које га је довео, те тим стекао похвале за рад свој у свим оним крајевима, куда је пролазио. ≃

Вести из места и са стране.

Парастос пок. Сими Милутиновићу срп. песнику и борцу одржан је јуче у св. Ђурђевској (саборној) цркви. Чинодејствовали су ова г. г. свештеници: прота Ћирић, јеромонах и конс. бележник Шакрак-Нинић, пароси Павле Балта, Зарије Станковић, Божидар Поповић, Јован Марковић и капелан Петар Костић и Витомир Јојкић. Присуствоваше срп. гимназија, срп. основне школе, све српске корпорације и много овдашњих Срба грађана без разлике странака. Чисто нам је некако необично било, кад видесмо, да смо се саскупили бар једанпут и на једном месту тако многобројни и тако сложни. Говор који је требао да држи г. проф. **А. Сандић** није речен, јер је то забранио прота Ћирић, што „световњак не сме беседе држати у цркви, без дозволе патријарха и т. д. Због те изненадне забране изостала је после и сва друга припрема, наиме: приређено је било (као о сличном парастосу Даничићу) да се сва дела Симина паместе на столићу пред кољивом и оките великим венцем свежег цвећа; тај венац да се одмах после парастоса пошље у Београд, сину Симину, г. проф. Драгиши Милутиновићу, да изнесе тај венац на гроб великом оцу свом и положи на гроб у име ове срк. општине. Исто тако, да се пред црквом раздели песма у прози (види листак данашњи) г. проф. А. Сандића; да парастос огласе и звоне сва звона у свим нашим црквама и т. д.

Па све то мораде изостати ради тесногрудости г. проте — — (или патријарха?). Заиста далеко смо доспели ми Срби у Војводини!

Атентат на аутономију. У нашем чланку од петка поткрала нам се погрешка. Речено је тамо да се Јудино име с гнушањем спомиње већ 1891. год. а није тако. Спомиње се тек 1858 год. т. ј. од онда кад је он Спаситеља издао. Спаситељ је имао 33 год. кад је умро, дакле ваља од 1891 одбити 33. То нека је овим исправљено.

Исто тако исправљамо да не седи у саборском одбору Мита него **Миша** Рогулић. То је била штампарска погрешка.

Јединствени статут. За данашњи број спремили смо под овим натписом чланак — но морали смо га (и ако је већ сложен) одложити до петка, пошто нам стигоше неколики чланци, који треба да уђу одмах, а за све немамо места. Требало би просто да издајемо лист сваки дан или бар да му дадемо сваки пут додатак и онда још једва да би могли одолети силном материјалу, који нам се сад почиње нагомиљавати. Видећемо још неко време како ћемо да изилазимо — и онда, ако небуде друкчије, мора ћемо покрепути мисао: да „Заставу“ претворимо у дневни лист.

Изборно право једног посланика. Милан Исаковић, поседник у торонт. жупанији и посланик на уг. сабору, није у торонт. жупанији ни у једној бирачкој листи уврштен, јер није нигде порез платио. С тога се Велики Бечкерек врло зачудио, кад је сазнао за допис од градоначелника Герлоција, као председника будимпештанског централног одбора, упућен поджупану Ропаију, по којем је Исаковић уврштен у бирачку листу у будимпешт. V. округу, јер је доказао, да је порезу на свој поседу торонт. општини Валкању у законитом року платио. Међу тим је општина Валкањ изјавила, да Исаковић није никакву порезу платио. А опет будимпештански је одбор донео свој закључак, исто тако на основу сведоџбе од исте општине: да је Исаковић платио порезу. — Ко сад ту „швиндлује“ — Исаковић или општина Валкањ?

Беседа у Мостару. Српско правосл. црквено певачко друштво „Гусле“ у Мостару приредило је друштвену беседу у прославу стогодишњице генијалног српског песника Симе Милутиновића-Сарајлије јуче, био 5. окт. 1891. године а у корист гђце Маре Прњатове ученице више девојачке српске школе у Сарајеву. Распоред је овај: Први део: 1. „Српска застава“ композиција од Ј. П. Јовановића, пева српско-прав. црквено-пев. друштво „Гусле“. 2. „У пркос“ по немачком од Владимира М. Јовановића, декламује Богдан Р. Ивањшевића, ученик IV. разреда: српско-православне основ. школе. 3. „Србин сам“ композиција од Гв. Хавласа, пева поменуто друштво. 4. „Не можеш ти зликовцу угодити“ по мађарском од З. Ј. Јовановића, декламује Константина Чокорилова ученица III. разреда: српско-православне основне школе. 5. „Језерце“ композиција од М. Топаловића, пева поменуто друштво 6. „Луда“ од Јаше Томића, декламује г. Алекса Р. Шантић. 7. „Уз гусле“ пева: српске народне јуначке песме г. Стеван Стајчић. Други део: „Зла жена“ весео комад с певањем у 3 чина, од Јована Стерије Поповића. Представљају чланови: Српско-прав. црквено-певачког друштва „Гусле“ под редатељством свог друштвеног хоровође г. Младена Бошњаковића. — Истог дана, т. ј. јуче 5. окт. о. г. обавила се свечана служба божја и парастос у тамошњој срп. прав. саборној цркви за упокој душе генијалног српског песника Симе Милутиновића-Сарајлије. На парастосу је чинодејствовао митрополит Серафим, са месним свештенством, а певало је српско-православно црквено-певачко друштво „Гусле“.

Тиса и његов имен-дан. — Откако је Тиса престао бити вођа опозиције — а од то доба је већ 17 година — слави ове године први пут свој имен-дан. Некад се његов имен-дан врло свечано славио на добру му Гесту, али кад Тиса ускочи у владин табор — престаде то. Ове године хтела је владина странка, да опет уведе у обичај слављење тога дана и почела се за то у велике спремати. Но у последњем тренутку се сетише, да је ове године 12. априла био дан св. Јулија, а нико се не сети да се званично, у име странке, честита министру-председнику Сапарију. То непријатно „откривење“ је криво, што владина странка неће моћи „у маси“ да честита свом врсном члану. Но за то му је честитала опозиција „за успомену на некадање лепе дане у Гесту“, а први, који се под ту честитку подписао, јесте А. Чанади. Па и гроф Карољи је потписан и са њима још преко 50 опозиционих посланика. Владина странка услед тога се страшно љути, јер она ето не може „званично“ да дели ту „радост“, а опозиција може.

О котар. управитељу г. Шајблу у Ст. Пазови пише нам један пријатељ из Н. Карловаца: „Велика је разлика између управе бившег кот. предстојника Николића и г. Шајбла. Какав је онај био знају цењени читаоци „Заставе“ врло добро па не треба то опет описивати, а о г. Шајблу можемо се до сада само похвално изразити. Он је врло учтив са странкама, које к њему долазе, у котару на сваком месту лично утиче где треба што исправити или из нова увести, не трпи немар код подређених му чиновника и против свакога поступа одмах најенергичније који то заслужу. Није дакле никако у реду да се на тога човека напада. Ми ћемо моћи бити врло задовољни ако таки остане какав се до сада показао“. Ми ово бележимо, јер нисмо вољни да никоме криво чинимо, па и сами ћемо се врло радовати, ако г. Шајбел оправда поверење, које му се овде изразује.

Жига пл. Чарториски дипломирани хирург познат као напредно вешт специјалиста у лечењу жуљева, прозеботина и брадавица настанио се за неко време овде у Н. Саду у хотелу „код царице Јелисавете“. Ординира од 9—12 сахати пре подне и од 2—6 сахати после подне. Г. Чарториски помоћу слонове кости и тинктуре, уклоња са ноге или руке ма какав тврд жуљ или отврдлу кожу, без бола и не прокрвави. Ствар под његовим рукама иде врло лако, брзо и вешто. Он је овај посао обављао пред првим медицинским капацитетима и добио је од др. Петрика, др. Фабрициуса, др. Лобмајера и т. д. најсјајније сведоџбе о својој вештини и разумевању. Он тако вешто и основно лечи жуљеве, да им не остане ни трага ни гласа, и о томе се може свако, врло брзо и лако уверити. Ми знамо на жалост да врло мало људи има, који не пате од жуљева, па су им те патње често тако досадне, да им спречавају и сам ход. Пошто се дакле дала прилика, да се за јефтине новце свако може од те невоље опростити, то препоручујемо г. Чарториског пошт. читаоцима најтоплије.

Трговина.

Нови Сад, 5. октобра. Изгледа нам, као да смо на ново лето добили. Ведри и лепи дани још увек трају, те није ни нужно, да се утопљавамо. По послу се истина ради, али не у тој мери, као што би требало, јер сваки то жељно изгледа на кишу, која би од преке потребе била. — На нашим пијацама све је по старом, довоз никако да се повећа, него је још увек слаб. Цене су у току ова дна дана нешто напредовале, али и то само код пшенице, наполице и кукуруза иначе код другог зрна остала је стара цена. Ми можемо данас цене са наше житарске пијаце овако забележити: Пшеница 10 фор. 50 н. Кукуруз окрњен 4 фор. 20 н. Кукуруз у клиповима 2 фор. 90 н. Јечам 5 фор. 50 н. Зоб 5 фор. 50 н. Наполица 9 фор. 20 новч Све од 100 килограма.

Цена брашну остала је стара. Овај продукат сваким даном напредује и има врло добре прође, јер овдашњи млинови сваки дан све више и више брашно разашиљу. Цена је брашну за сада ова:

0.	1.	2.	3.	4.
ф. 17.—	ф. 16.60	ф. 16.20	ф. 15.80	ф. 15.40
	5.	6.	7.	8.
	ф. 15.—	ф. 14.40	ф. 12.80	ф. 9.60

Све од 100 килограма.

Новосадско поврће разашиље се на све стране наше монархије и суседне краљевине Србије, а наше бостанџије вредно настоје, да свој производ на све пијаце износе. Цена поврћу овака је: Лукац прни 3 фор. Кромпир 3 фор. 50 н. Пасуљ бели 7 фор. Пасуљ жути 7 фор. — Све од 100 килогр.

Ни на осталим пијацама нема никакве промене, јер овде је некако рад у застоју. Продавало се:

Теоци 10—18 ф по ком.
Овци 7—10 по пару.
Свињи дебели 40—42 ф.
Свињи млади 38—40 фор.
Маст 54 фор.
Сланина 54 фор.
Све од 100 килограма.

*

Будимпешта, 5. октобра. На житарској пијаци пшеница је врло живо пуђена, али воља за куповањем била је ограничена, тенденција млитава. Продало се до 20.000 мет. цен. и то кад је 5 нов. по метарској центи пуштено. У другом зрну није било скоро никакове прође. — Продавало се: Потиска пшеница 10 фор. 65—80 нов., исто тако бачка и банатска. Све на три месеца Закључивано је, али и то врло ограничено:

Пшеница за пролеће 10 фор. 79—81 н. Пшеница за јесен 10 фор. 69—71 н. Кукуруз за мајјуни 1892. 5 фор. 64—66 н. Зоб за пролеће 6 ф. 07—09 новч. Зоб за јесен 5 ф. 96—98 н. Репица за август-септембар 1892. 13 фор. 70—80 новч.

*

Течај златног и сребрног новца на пешт. берзи од 5. октобра.

Дукати — — — — — — — —	5·57
Наполеондори — — — — — —	9·30
Немачка марка — — — — — —	57.70
Лондон — — — — — — — —	117.45

Новије вести.

Београд. Др. Владан Ђорђевић посланик у Атини отпутовао је у петак преко Солуна на своје место.

Рим. Конгресу мира присуствују 32 Аустријанца, 12 Мађара и 16 Немаца. Од најављених Немаца није нико отказао, дочим су до сада изостала 4 Аустријанца.

Париз. У јужној Француској били су велики проломи облака. Усеви сасма су уништени, насипи жељезница на више места продрти, многе куће порушене.

Кијев. Открила се урота против живота царева. Пет стотина ђака ухапшено је. Свеучилиште биће затворено.

Лондон. Није истина да су обустављене расправе с китајском владом, а истина је, да су власти китајској влади изразиле своје незадовољство ради њезине млитавости у чувању сигурности живота и иметка Европљана.

Рајхенберг (Либерац). У четвртак у јутро нашао је један пастир у т. з. „црном“ мосту неку посуду у којој се нашло динамита, патрона, барута, фитиља и једна бомба напуњена динамитом. Те ствари не морају бити нове, те су ваљда овде посакриване од страха да се не пронађу, пошто се ових дана неке куће претражиле.

Дописница уредништва.

Г. Сими у Земуну. Питате ме, г. Симо, што ја, Крунослав, мислим о најновијем задуживању бившег краља Милана. Ма што моји једномишљеници држе да се ја, г. Симо, неби осврнути на оно што ви пишете — ја ћу ипак да одговорим, јер држим да захтева проста учтивост да се на директно стављена питања одговори, па макар била она стављена од ма кога му драго. Еле, г. Симо, ја се баш чудим да ви то мене питате, јер коју вредност може у тој ствари да има моје мишљење. Милан ће, верујте, кад му треба, добити пара и ако сам ја томе противан. Да је на моју, г Симо, он неби добио ни пребијене паре и ја то задуживање никако дозволио не бих — али шта ћете, ја ту не могу ништа па ћутим и мирно посматрам. Тару мене, г. Симо друге бриге; имам ја и одвише посла с Георгијем а да би се имао чешати где ме не сврби. С Миланом нека обрачунају Србијанци како знаду, то је њихова ствар а не моја. Но, узмимо, г. Симо, кад би та ствар на мене и спадала, никако не бих ја имао разлога да ради те афере нападам министарство. Колико ми је у мојој наивности познато, Милан је пунолетан, није више краљ Србије и може да се задужује по вољи (ако му ко хоће да даде новаца), а у стварима, неке интабулације на некретна добра, одлучују код нас, у Угарској, судови а држим да је тако и у Србији. Па шта улази онда у то министарство? Јесте-ли задовољни г. Симо?

Оно друго што ми пребацујете, г. Симо, ради дописа из Земуна у бр. 145 „Заставе“ — — ја вас не разумем. Та нисам ја рекао, г. Симо, да ваш лист уређује г. Чаврак; то је рекао дописник из Земуна, ваш човек тамо, г Симо. Е па пошто је посве паравна ствар, да људи, који живе у Земуну, морају тамошње односе боље познавати него ја, који не познајем никога осим г. г. Чаврака, др. Недељковића и гостионичара у хотелу „Zur Stadt Wien“ — чак ни самога вас не познајем, г. Симо — то сам ја тај допис уврстио, јер је моја публицистичка дужност да дозволим, нека се бистре појмови. А вама је просто побити то, г. Симо, ако хоћете и у самој „Застави“.

Но, да вам право кажем, г. Симо, ја нисам до сад ни сам веровао да је г. Чаврак главни уредник вашега листа — али сад почињем да сумњам. Ви тако добро знате ко су „Заставини“ дописници из Земуна, да би то ваше знање било управ' феноменално, кад ту не би била уплетена државна полиција. Па још к томе ви сте мени сами у бр. 50. вашег листа причали: да ви имате добрих пријатељи у Бечу, Пешти и у Загребу. Зар није тако, г. Симо? Или је можда у вами самоме тако напредан полицијски дух, да ви сазнате тачно и за оно, што се тајно између четир зида пише и говори? Разјасните ми то, г. Симо? Ја ћу радо примити то ваше разјашњење и како сам већ наиван, врло радо покорити се вашима разлозима.

Будите поздрављени, г. Симо, од вашег

Крунослава.

Г. писцу чланка: „Он је њих морално убијао“. Ваш чланак је тако написан да се из њега не може разабрати шта хоћете. Кад се пише за новине није доста да се ма што напише; оно што се напише треба да има смисла. Нисмо дакле могли употребити. Вежбајте се, па ћете и ви онда моћи писати.

рекао му је, да тамо на свако отворено место долази стотина молилаца. У св. Лују рекоше му, да је варош та мртва, а из Тенесе послали су га Чатаногу. Најпосле дознао је, да му ваља ићи на мирни оцеан, где ће силно благо задобити и — он је отишао тамо.

Међутим прошло је много месеци и једнога дана промене Симон и последњи свој долар.

— Ја морам нешто наћи — рече Симон сам себи. — Морам!

Нужда учини некога јунаком а некога, бога ми, кукавицом. Када је Симон тога дана изишао да тражи себи занимања, колена његова клецала су, а глас му је дрхтао.

У новинама читао је многа празна места, али, — или та места не беху за њега, или он за њих. Ипак је пошао сам на нека места, али свугде беше одговор, или да није способан или да их је баш онај час други заузео.

Доцкан после подне сретне једног човека, с којим је још јутрос заједно био.

— Чујте, имам место — рече му овај — сутра већ ступам у звање. Јесте ли ви какво нашли?

Симон је уздисао и рече, да још места нема

— Немојте уздисати — рече му овај — то не помаже ништа. Не ваља то само за савет питати, а бити мекушац. Куражи треба имати, господине мој! Али ја знам, шта то значи бити без занимања, па још, можда, са празним џеповима. Ево вам адресе написане на папиру, пожурите се и добићете место. Не тражи се ништа, само вредноћа и поштење, а обоје то на челу вам је написано. Још пре пет минута место је празно било. Пожурите се! Срећно, да Бог да!

Симеон се пожури и као без душе до куће дође. И баш кад је хтео врата да отвори, изиђе на њих неки младић.

— Ако сте дошли места ради — рече му овај — касно сте дошли, јер ја сам га већ добио.

Симон је посрћући сишао низ степенице на улицу. Свет му постаде црн, а у ушима његовим зујало је и шумило тако, да није чуо лупу точкова и звиждање локомотиве, која је улицу пресецала.

— Хеј, ти тамо! Сврћи с пута! — повика неко. Затим се чула само вика и псовка, а човечја прилика смомитља се доле на земљу.

— Подигните га горе — викну неки човек — није мртав.

И подигоше га. Донесу га до оближње лекарнице и ту га на земљу спустише. Неки лекар, који је мимопролазио уђе унутра. Сагнуо се над несрећником, а лице му беше озбиљно.

— Ко је тај човек? Како се зове он? запита лекар.

Нико му ништа не одговори. Рањеник подиже лагано очи своје горе.

— Како се зовете? запита лекар благо. Али Симон махну само лако главом и не одговори ништа, јер није могао.

— Да ли, да га пренесемо у болницу, докторе? запита неко.

— Излишно је — рече доктор — он умире. Али само да нам је знати његово име и занимање.

Магијска последња реч пробуди душевну снагу умирућег рањеника.

— Занимање! промуца он последњим и силним напором и — залишни или ако хоћеизлишни човек престао је живети.

Превео **Поруски.**

ПРИПОСЛАНО.*)

На отворено писмо Емила Кокића Буђановчанина од 30. авг. 1891. отштампано у „Застави“ бр. 133. нисмо хтели ништа одговорити, јер у себи не садржи ништа друго доли простачке грдње, које се могу само од Буђановчанина исчекивати.

Но да не би дописник мислио да нас је поплашио, или нам тим његовим отвореним писмом уста затворио, одговорићемо му, али не оним тоном као он нама, већ учтиво и само оно што се на саму ствар односи.

У свом отвореном писму позива Емил Кокић Буђановчанин пре свега нас (дописнике у „Застави“ бр. 127. тичућег се српске занатл. задруге у Руми) да изађемо на јавност са нашим именом, т. ј. ако смемо. Овај допис како се види садржава у себи претње, но какве то не разумемо, али ми на ово можемо одговорити, да се претње баш никакве не бојимо, да смо штогод тако страшно у ствари српске занатл. задруге учинили а г. Буђановчанин није нам и не може ништа противно и можда као неистину доказати од онога што смо ми у допису („Заставе“ бр. 127) навели.

Г. Буђановчанин није се освртао много на то шта је у нашем допису наведено, већ је брже нојурио у својој раздражености и са простачким позивом и изразима да сазна ко је тај допис писао.

Наградио нас је надаље „да немамо образа“ јер да растурујемо лажи, а није се упустио, да наводе у нашем допису опровргне и докаже их као не истините, па онда са оваким простачким изразима да дође.

Навађа на даље г. Буђановчанин, да га познајемо да није горем устукнуо, а бољем да се поклонио.

На ово можемо само изјавити, да је г. Емил Кокић како је у опште познато понуђен више пута да се у нашу задругу као одборник или благајник прими, но он се није хтео примити, већ само он и нико више, иза бусије што наши веле увек управу интерпелирао и сметао јој у њезином развитку, дочим све оно ни смисла имало није што је тражио.

Јели то болест Емила Кокића? или није при расправљању слична ствар у нормалном стању, ми не знамо, али свакако ће тај његов поступак имати једном зле последице.

Што вели г. Буђановчанин да нас сматра као лаже, клеветнике и кукавице, то како смо већ рекли може само онда казати када буде доказао да оно што смо у нашем допису писали није истина.

Г. Буђановчанин и незнајући ко је упитни допис писао подмеће нам да смо ми у седници од 21. јула о. г. казали „безобразна скупштина“. То је проста лаж и измишљотина, јер како се може сваки из задружног записника од тог дана уверити није се ни сањало у тој седници, да ће се сазвати ванредна скупштина, да расправља о изасланицима, те је у тој седници био председником Јован Петровић, дакле није могао ни бити поведен разговор о скупштини.

Ако се је који члан можда приватно како изразио, то не може теретити више чланова и управу, а има људи који свашта говоре.

Види се дакле да је г. Буђановчанин криво начуо или га је његов извештач криво обавестио.

За бољи доказ истинитости наших навода у допису бр. 127. „Заставе“ ево вам закључка одборске седнице од 10. септембра 1891. који од речи до речи гласи овако:

3. На дневном је реду надаље читање дописа из Руме у листу „Застави“ бр. 127. тичући се српске занатлијске задруге у Руми у којем је изнесен цели течај ствари гледе мишљења изасланика на скупштину обртника у Загреб дне 22. и 23. августа т. г.

На 3. закључено једногласно да је допис неколико чланова ове задруге у листу „Застави“ бр. 127. посвему истинит, јер се слаже потпуно са стањем ствари а нарочито гледе мишљења изасланика у Загреб на скупштину обртника дне 22. и 23. августа т. г. (Остало испустивши).

С тога нека г. Буђановчанин призна и сам да је онако као што је у нашем допису писано, па будући га нисмо у истоме ничим увредили није имао повода са простачким изразима одговорити нам.

Желимо надаље да свако даље дописивање између нас престане, пошто би све даље могло бити само приватна грдња и одговори, дочим славно уредништво „Заставе“ није орган да прима свашта, па с тога разлога надаље држимо се оне пословице која вели „да паметнији попушта“ не налазимо за вредно имена наша г. Буђановчанину доставити, која би била како смо рекли само простачким грдњама изложена, већ му уједно приопштујемо, да кад незна солиднијим и интелигентнијим тоном дописивати, да ћути, и помоли се милостивом творцу да га на земљи такова држи.

На изашли допис од 6. септембра 1891. у броју 142. „Заставе“ на којем је потписан Ј. П. налазимо се побуђени такође одговорити, пошто се исти тиче такођер српске занатл. задруге у Руми, од које желимо да се свака лаж отклони.

Констатујемо пре свега да је по целом садржају тога дописа тај Ј. П. бивши председник наше задруге Јован Петровић.

Исти вели, да у хатар истине моли сл. уредништво да се уврсти, да он није био противан шиљању изасланика ове задруге на скупштину и изложбу обртника у Загреб.

Ово је тако пука лаж, да се замислити неда и то тврдимо осведочивши се из задружног записника од 21. јула т. г. у којем изрично стоји, да је закључак, да се шаљу изасланици у Загреб 22. и 23. августа т. г донешен већином гласова, против којем само гласа председник Јован Петровић.

Тај записник је потписао он сам као тадањи још председник и он тврди сада друкчије.

Овде морамо казати да бивши председник незна шта је подписао, премда нам је познато да се сваки записник пре закључка јавно почита.

Што он вели, да одбор није смео дати изасланицима без скупштине 80 фор. путног трошка то није његова ствар сама и он је услед противног гласања сваке одговорности лишен и за то одбор одговара.

Као председнику припадало му је право да сазове ванредну скупштину, али он тога није учинио већ је дочекао још једну седницу која је била 28. јула т. г. те у последњем часу, кад већ треба изасланици да се за пут спремају давши оставку умакао, да га не би стигло која форинта да плати, ако не буде закључак седнице по скупштини усвојен па је онда са сокака стао проти управе радити да јој начини пакости и сметње.

До сада нисмо никад чули да је бивши председник Петровић предложио, да одбор положи 80 ф. гаранције па ако не би скупштина одобрила одборски закључак да друштвена каса не штетује ми држимо да наши одборници ако до плаћања дође имају за 80 фор. довољно гаранције, а да је то он од одборника захтевао сигурно би они и пружили, да се племенита њихова замисао изврши.

Не знамо код кога би се имала та гаранција од 80 фор. депонирати, сигурно код бившег председника Јована Петровића, јер вели да је он тражио.

Одбор пак знајући да је код њега пре неколико година по румски и страни обртници депонирано педесет и неколико форинти, да испослује снижење вашара, од три на два дана, па нема до данас рачуна, то се валда није усудио и сада опет овако учинити.

Бивши председник каже у свом допису да је дао оставку ради увреде са стране једног члана што му је рекао „онај ко зебе није за председника и нека иде с тог места“.

Ово ми пре свега не сматрамо за никакву увреду, али ако је то њега увредило могао га је као председник у седници укорети или га чак из седнице искључити.

Друга увреда би била што је један тобоже рекао (но где, када и ко, то се незна) „валда неће бити скупштина безобразна да не одобри одборско решење“.

Исто тако не сматрамо ни ово да је увреда за председника, но он вели да је ради те две увреде дао оставку, — (по својој мирољубивој нарави) — (требао је још казати и смиреној, као што се владике и други свећеници називају: мирољубиви и смирени).

Сећа ли се пак г. бивши председник да је на ванредној скупштини 4. авг. т. г. казао да је он дао оставку ради учињене на њега „пресије“ па како се то онда слаже, кад је он још ради те пресије захтевао истрагу, коју исчекује и која разуме се неће никад ни доћи.

Шта сад на ово да се каже, та ту мора човеку памет стати.

С тога бивши председник не треба сам да се фали са својим заслугама за задругу, требао је бар кога умолити да га пофали. И ви сте бивши председниче други који ради вашег незнања оћете да сметате управи задруге у њеном развитку, то смо до душе знали али сада још боље знамо.

Још коначно одговарамо Вам — на оно што кажете да сте се држали строго правила и да се по прорачуну није могло дати изасланицима 80 ф. трошка, то да сте се ове строгости требали и онда држати кад је закључено да се из задружне благајне за утрошено јело и пиће на овогодишњем излету преко прорачуна до 15 фор. исплати.

Вашу мирољубивост и смиреност показали сте и на реченом излету, да сте се као председник тако напили да сте на недужне насртали и вређали, место да сте били миран и свестан, и настојали да се ред до краја одржи.

Па кажите, као и све друго да и ово није истина.

Ми нећемо да се даље у доказивања упуштамо само смо желили дати Вам одговора а Ви се повуците у буџак па гледајте свој посао, па бар кад не можете у јавним стварима помоћи немојте одмоћи.

У Руми, 24. септембра 1891.

Неколико чланова
српске занатл. задруге у Руми.

*) За ствари под овом рубриком не одговара уредништво „Заставе“ ни у ком погледу.

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

С болним срцем пуним туге захваљујемо се свесрдно свим сродницима и познаницима, који су како према нашем никад незаборављеном јединцу **Бошку** приликом погреба, тако и према нама уцвељеним тешећи нас хришћанску почаст указали. Даље свесрдно се захваљујемо овдашњем пароху г. Д. Прерадовићу, који је при укопу све функције бесплатно обавио и одпративши незаборављеног нам јединца до вечне куће указујући нам хришћанску почаст и тешећи нас пријатељски.

У Голубинци 26. септембра 1891.

506 **Милан и Мица Коњовић.**

ОГЛАСИ.

Verfälschte schwarze Seide. Man verbrenne ein Müsterchen des Stoffes, von dem man kaufen will, und die etwaige Verfälschung tritt sofort zu Tage: Echte, rein gefärbte Seide kräuselt sofort zusammen, verlöscht bald und hinterläßt wenig Asche von ganz hellbräunlicher Farbe. — Verfälschte Seide (die leicht speckig wird und bricht) brennt langsam fort, namentlich glimmen die „Schußfäden“ weiter (wenn sehr mit Farbstoff erschwert), und hinterläßt eine dunkelbraune Asche, die sich im Gegensatz zur echten Seide nich kräuselt, sondern krümmt. Zerdrückt man die Asche der echten Seide, so zerstäubt sie, die der verfälschten nicht. Das Seidenfabrik Depot von **G. Henneberg** (k. k. Hoflief.), **Zürich**, versendet gern Muster von seinen echten Seidenstoffen an Jedermann, und liefert einzelne Roben und ganze Stücke porto- und zollfrei in's Haus.

ЗЛАТНА МЕДАЉА СВЕТСКЕ ИЗЛОЖБЕ У ПАРИЗУ 1886.

37

ПРОМЕНА СТАНА.

Част ми је поштованој публици из места и околине до повољног знања ставити, да сам се од 1. октобра ове год. са својом браварском радњом **у своју кућу баштенска улица бр. 6. (до ћурчијске улице) преселио.**

Молим моје поштоване муштерије, да ми своје досадање поверење и надаље поклоне, а ја ћу се и од сад трудити, да то лепо поверење оправдам.

Уједно препоручујем готових: од кованог гвожђа ограда; штедњака **(Tischsparcherde)** са блехом и са каљевима, којима се уштеди 35% горива те и таких који су за камени угаљ удешени.

С поштовањем

Коста Стојановић,
грађевински и вештачки бравар.

Потребујем једног практиканта и једног шегрта.

513 1—2

Част ми је известити поштовану публику како у Новом Саду тако и у околини, да сам своју кр. јавнобележничку писарницу у Новоме Саду из лебарске улице преместио у сопствену кућу на „Јелисаветиној пијаци“ бр. 1. одмах до варошке куће.

ЈОВАН СЛАВИ с. р.
кр. јавни бележник.

1—1 511

ЧАСТ МИ ЈЕ ВРЛОПОШТОВАНОЈ публици из места и са стране до повољног знања ставити, **да ћу моју лекарску праксу, коју већ 20 година практикујем, овде у Новоме Саду наставити.** — Мој стан налази се у Вармеђској улици бр. 3.

Са особитим поштовањем

492 2—2 **Др. Јосеф Штајнфелд**
др. целокупне медецине и хирургије
и магистар бабичлука.

МЕШОВИТА ТРГОВИНА

МИТЕ РАЈКОВИЋА

у НЕШТИНУ

502 2—3

потребује једног млађег спомоћника, који одмах може ступити.

БОЛУЈЕТЕ ЛИ

од гихта, реуме, од нервозности целог тела, неуралгије, ишијаса, оскудице у крви **(anemie)**, нервозности стомака, главобоље, узетости, од неспавања, крстобоље, болова у кичменој мождини, то питите илустровану књижицу преко **галвано-електромагнетично делујуће**

ТРЉАЈУЋЕ СПРАВЕ
(Frottir-Apparat)

која је одликована почасном дипломом и златном медаљом у Келну, Велсу и Стуттарту, а у Аустро-Угарској почаствована ц. и кр. искључивом повластицом.

Ова књижица даће сваком тачна објашњења прекделотворности, а уједно и упутство како се успева са овом трљајућом справом. Цена је овој трљајућој справи **12 фор.** Илустроване књижице са употребом иду гратис и франко, а могу се добити у творници проналазача:

450 **Th. Biermanns,** 4—26
Electrotechniker
Wien I., Schulerstrasse Nr. 18.

МЕШОВИТА ТРГОВИНА

ЈОВАНА З. СТОЈАНОВИЋА

510 У ВАРЈАШУ 1—3

потребује једног младог помоћника. Првенство имају они, који су шпецерајској и памучарској струци вични.

ТРГОВАЧКИ ПОМОЋНИК!

прост од војничтва, учен деликатесној и мјешовитој струци, српском и њемачком језику вјешт, жели садање мјесто ради малена промета промјенити.

Понуде умољавају се на **Дану Ребића у Сиску.** 509 1—1

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

САВЕ Ј. КРСТИЋА

505 У РУМИ 1—2

потребује доброг млађег спомоћника који говори српски, немачки и мађарски има првенство. Ступање одмах.

У мануфактурној и помодној трговини

М. ХАНГОФСКОГ

507 У СЕНТОМАШУ 1—2

има два упражњена места, за једног старијег и једног млађег помоћника, који добро српски и мађарски говоре а добри су продавци. — Првенство имају који одмах ступити могу.

ПОМОДНО-МАНУФАКТУРНА
И КОНФЕКЦИЈЕ ТРГОВИНА

ЈОСИФА НЕБЛА

501 У ВИНКОВЦИ 2—2

потребује два стручна помоћника, који су вични српском, немачком и мађарском говору. — Ступање је одмах.

Ко хоће да **лозова себи привреди**, а поред тога особиту срећу у добитку стече, тај нека учествује код **будапештанскога банковнога друштва на акције** при куповању лозова код групе **G.** на 216 државних лозова са биљегом снабдевених. Код ове је групе само 25 учесника. — Трефери су 12 милијона, са особитим распоредом и великим изгледом на добитак. **Месечна уплата само 5 фор.**

Агенти за посредовање и продају са врло повољним уветима траже се и примају.

Понуде се упућују: **„Budapester Bankverein Act.-Gesellschaft“ — Elisabetplatz 19.**

508 1—8

ОД ЈЕДНЕ ЛИФЕРАЦИЈЕ

остало је још 3000 комада, велики и добри тако звани

„хусарски“ покроваца за коње

који ће се по половној цени продавати. Ови врло добри, дебели и топли **КОЊСКИ ПОКРОВЦИ**, дугачки су 175 ц. м а широки 130 ц. м са бојадисаним шарама, и сад им је цена док их још има

1 комад 1 ф. 68 н. | **1 пар 3 ф. 30 н.**

Даље 3000 комада врло великих прима ланених **КРЕВЕТНИХ ЧАРШАВА по 1 фор.** од ком. дужина 2 метера, а ширина 165 ц. м., пре су коштали 2 ф. 50 н. по комаду.

Свака порука биће брзо и тачно уа поузеће (Nachnahme) обављена. — Роба која не би одговарала примаће се натраг, а по жељи и новац ће се повратити.

ФЕКЕТЕ, стовариште покроваца
„код угарске круне“
БЕЧ, V., Rüdigergasse 1/34. vis-à-vis dem k. k. Postamte.

451 5—12

ЖИГА пл. ЧАРТОРИСКИ

слављени шпециалиста и дипломирани хирург из Варшаве (у Руској Пољској)

путујући кроз **НОВИ САД** задржаваће се овде **кратко време,** част му је јавити пошт. грађанству, да је услед многогодишње праксе, помоћу **једноставне, наравне** и **сигурне методе** у стању за неколико часака под гаранцијом и **без свака бола** одстранити

жуљеве, озеблине, брадавице, и израсле нокте, без резања, паленја и крвавлења

Жига пл. Чарториски поседује небројено похвалних признања од знаменитих лечника, а поименце од свеучилишних професора у **Будимпешти** гг. **др. Ота Петрика, др. Л. Холоа, др. А. Гинтера, др. Емила Костка** пуковнијског домобранског лечника; на даље од примариуса Славонске свеопће болнице у Осеку, велеум гг. **др. Ферде Кнопа** и градског кот. лечника у Осеку **др. Ферде Готшалка, др. Антонија Лобмајера** професора у загребачком свеучилишту, **др. Калмана Корде** управитеља болнице у Вел. Варадину, **др. Јосифа Фабрицијуса** главног лечника у Брашови, које свакоме на углед изложене стоје.

ОРДИНИРА: од 9—12 сати пре подне и од 2—6 сати после подне у гостионици „код царице Јелисавете“ бр. 41.

На захтевање долази и у приватне станове. **Хонорар умерен.**

У петак лечи убоге бесплатно од 9—12 сати пре подне.

504 2—

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.